

**EINDEVALUATIE VAN HET BESTUURSAKKOORD 2015-2019
VAN DE COALITIE WATER NATUURLIJK,
GEBORGD-ONGEBOUWD EN CDA-CU-VVD**

De Drie Polders, Zuidelijk Westerkwartier

Opzet eindevaluatie

Op de volgende pagina's is de letterlijke tekst uit ons coalitieakkoord opgenomen, gegroepeerd volgens dezelfde thema's. Deze tekst staat in de tweede kolom. In de derde kolom van de tabel geven wij de stand van zaken weer bij het aflopen van de bestuursperiode in maart 2019. In de vierde en laatste kolom geven wij met het stoplichtmodel aan hoe het staat met de realisatie van ieder doel.

Stoplicht:

	Gerealiseerd
	Bij ongewijzigd beleid te realiseren in volgende bestuursperiode
	Niet gerealiseerd

#	WATERVEILIGHEID	STAND VAN ZAKEN MAART 2019	STATUS
1	Als gevolg van de gaswinning in Groningen wordt het waterschap geconfronteerd met zowel bodemdaling als aardbevingen. Onderzoek heeft aangegeven dat er snel iets moet gebeuren waar het gaat om het aardbevingsbestendig maken van dijken en kades. Het waterschap Noorderzijlvest heeft al laten zien de aardbevingsproblematiek serieus te nemen. De kade langs het Eemskanaal wordt al aangepakt.	Met voorrang hebben wij op het traject Garmerwolde-Woltersum kadeverbeteringswerken langs het Eemskanaal uitgevoerd en afgerond in 2015. Het overige deel van de kade langs het Eemskanaal en het Noord-Willemskanaal is door ons in de jaren 2017 en 2018 verbeterd. In de verbeteringswerkzaamheden hebben wij ook de noodzakelijke aanpassingen gerealiseerd om de keringen aardbevingsbestendig te maken. Van de 48 km aan te passen kade is nagenoeg alles conform de afspraak met de provincie Groningen vóór 1 januari 2019 verbeterd. Voor de resterende 2200 meter zijn aanvullende afspraken gemaakt: 1500 meter wordt in het 2 ^e kwartaal 2019 gerealiseerd en 700 meter op verzoek van de gemeente Groningen opgeschort naar uiterlijk 2023.	

2	<p>Daarnaast wordt prioriteit gelegd bij nader onderzoek naar en aanpak van de zeedijken. Wij willen een zo snel mogelijke realisatie van deze aardbevingsbestendigheid en willen onderzoeken of met versnelde procedures kan worden gewerkt.</p>	<p>In de vorige bestuursperiode is een begin gemaakt met de dijkverbetering Eemshaven-Delfzijl. Deze dijkverbetering willen wij vóór 1 januari 2020 afronden. In overleg met de provincie is de dijkverbetering aangemeld voor de Crisis en Herstelwet. Hiermee hebben we de benodigde procedures met 2,5 jaar weten te verkorten.</p> <p>Na gedegen onderzoek hebben we, iets later dan oorspronkelijk voorzien, in de eerste helft van 2017 duidelijkheid weten te krijgen over de maatregelen die nodig zijn om de dijk tussen Eemshaven en Delfzijl aardbevingsbestendig te maken. Met de uitvoering liggen we op koers en de planning is dat de afgesproken einddatum wordt gehaald.</p> <p>De voorbereidende werkzaamheden voor de verbetering van de zeedijk van het Lauwersmeer verlopen volgens planning. Eind 2019 verwachten we het voorkeursalternatief vast te stellen waarmee de Verkenningsfase wordt afgesloten.</p>	
3	<p>Ook voor de overige waterhuishoudkundige infrastructuur, zoals gemalen, rwzi's en persleidingen zal worden nagegaan of er preventieve maatregelen nodig zijn i.v.m. aardbevingen.</p>	<p>Eind 2017 is het onderzoek naar de effecten van aardbevingen op onze assets afgerond. Uit het onderzoek hebben we geconcludeerd dat de schade als gevolg van aardbevingen beperkt is tot scheuren in metselwerk en loszittende stenen. Er zijn geen gevallen waarbij bevingen tot falen van een asset hebben geleid of kunnen gaan leiden. Met andere woorden: de bedrijfsvoering van het watersysteem en de afvalwaterzuivering is niet in het geding. De geconstateerde schades zijn gemeld bij het Centrum Veilig Wonen voor het verkrijgen van de herstelkosten. Toekomstige schades zullen we daar ook claimen.</p> <p>Hoewel de schades momenteel beperkt zijn en de aardgaswinning wordt afgebouwd, blijven we de ontwikkelingen nauwgezet volgen en zitten we niet stil. Recent gebouwde gemalen (Zernike en Usquert) zijn aardbevingsbestendig ontworpen, getoetst en gebouwd. Onze keringen worden ook volgens de meest recente aardbevingsnormen ontworpen, getoetst en aangelegd.</p>	

4	De bekostiging van deze aardbevingsbestendige maatregelen mag niet haar weerslag hebben op de waterschapsbelastingen. Deze extra kosten moeten worden betaald door het Rijk en/of de NAM.	Met de NAM zijn afspraken gemaakt over het betalen van alle benodigde maatregelen tegen aardbevingen. In 2016 zijn door de NAM de (meer)kosten voor de Eemskanaalkade al betaald. Inmiddels zijn ook de (meer)kosten voor de dijkverbetering Eemshaven-Delfzijl geheel voldaan door de NAM. Op dit moment zijn we nog in gesprek over de kosten voor het inrichten van een monitoringsnetwerk en de realisatie van kleidepots. Deze gesprekken vinden in een constructieve sfeer plaats.	●
5	Bij versterking van de zeedijk zullen de mogelijkheden van buitendijkse vooroeverbescherming worden betrokken, mits dit niet leidt tot vertraging in de aanpak.	Uit onderzoek blijkt dat het aanleggen van vooroevers langs de dijk tussen Eemshaven en Delfzijl niet reëel is. Hier komt van nature al geen kwelder voor. Binnen de Project Overstijgende Verkenningen (POV) blijven we onderzoek doen naar vooroevers. Mogelijk dat dit voor toekomstige dijkverbeteringen langs de Waddenkust een goede oplossing is.	●
6	Datzelfde geldt ook voor koppelkansen als het gaat om natuur en recreatieve voorzieningen; wij verbinden daaraan de voorwaarde van medefinanciering door partners en/of het verkrijgen van subsidies.	Het project Dijkverbetering Eemshaven-Delfzijl hebben we opengesteld voor het koppelen van initiatieven van derden. Dit heeft geleid tot enkele initiatieven als de Dubbele Dijk, het palenbos, de getijdepoelen en het stadsstrand van Marconi in Delfzijl. Het palenbos en de getijdepoelen zijn aangelegd. Ook is een deel van het Marconi terrein inmiddels overgedragen aan de gemeente Delfzijl. Met alle betrokken zijn afspraken gemaakt over de financiering van hun initiatieven. Ook het project Dijkversterking Lauwersmeerdijk biedt ruimte voor initiatieven van derden. Zoals bijvoorbeeld het Werelderfgoedcentrum en kansen voor natuurontwikkeling en duurzaamheid.	●
#	WATERSYSTEEM	STAND VAN ZAKEN MAART 2019	STATUS
7	In het kader van DV2050 is aangegeven dat er in het Zuidelijk Westerkwartier op drie plekken waterberging gerealiseerd gaat worden in combinatie met natuur en dit	In het project gebiedsinrichting Zuidelijk Westerkwartier richten we de gebieden De Dijken/Bakkerom, De Drie Polders en het beekstelsysteem Dwarsdiep in voor waterberging. Met uitzondering van het Dwarsdiep is	●

	alles binnen de begrenzing van het NNN (Nationaal Natuurnetwerk). Bij de inrichting is het waterschap verantwoordelijk voor de waterberging en de provincie voor de natuur.	inrichting ten behoeve van waterberging voorzien in 2019 en 2020. In maart 2019 is hiervoor het uitvoeringskrediet aangevraagd bij het AB. Voor het Dwarsdiep is meer tijd nodig om met grondeigenaren tot overeenstemming te komen. Aangaande dit thema zal eind 2019 een evaluatiemoment worden gepland. De realisatie van het beekstelsel Dwarsdiep moet in 2022 een feit zijn.	
8	Bij de voorbereiding en uitvoering van deze projecten dient aandacht te zijn voor zorgvuldige communicatie met de omgeving, wat voor ons een belangrijke voorwaarde is.	<p>Samen met de provincie zetten wij in op een zorgvuldige en frequente betrokkenheid van de omgeving. Hiertoe hebben we met de provincie o.a. afgesproken dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vergaderingen van de Gebiedscommissie zo veel mogelijk vrij toegankelijk zijn voor publiek; • in het traject van voorbereiding de omgeving via schetsessies in de gelegenheid is om mee te schetsen aan de ontwikkelingen; • er inloopavonden/informatieavonden en keukentafelgesprekken worden gehouden. • het consortium een website beheert die apart voor het gebiedsproces in het leven is geroepen (https://www.zuidelijkwesterkwartier.nl/). <p>Op al deze momenten is er voor de omgeving gelegenheid om met de bestuurders en medewerkers van de provincie en het waterschap in overleg te gaan of zich verder te laten informeren. De website vergemakkelijkt dit nog. Ook tijdens de uitvoering van de inrichtingswerkzaamheden zullen wij een zorgvuldige communicatie met de omgeving blijven bewaken.</p>	●
9	Uit veiligheidsonderzoeken is gebleken dat een snelle realisatie van een gemaal op Lauwersoog niet noodzakelijk is. De komende periode wordt - in samenwerking met Wetterskip Fryslân - bekeken of de gewenste veiligheid bereikt kan worden door kadeverhogingen dan wel het plaatsen van pompcapaciteit op Lauwersoog.	In 2017 is de verkenningsfase van het project 'regionale keringen Lauwersmeer' afgerond. In deze verkenningsfase is de afweging tussen keringen ophogen en pompcapaciteit ook nader onderbouwd. Dit heeft op 19 juli 2017 geleid tot het AB besluit om in te zetten op de versterkingsopgave voor de regionale keringen rondom het Lauwersmeer. Met dit besluit is wel de haalbaarheidsstudie naar pompen in de R.J. Cleveringsluizen gestart. Deze haalbaarheidsstudie dient als een eerste	●

		<p>voorbereiding van de veiligheidsvraagstukken op de lange termijn (>2030). De resultaten van de haalbaarheidsstudie worden in de loop van 2019 verwacht. Wetterskip Fryslân wordt op gezette tijden op de hoogte gebracht.</p>	
10	<p>Het watersysteem moet voldoende en schoon water bevatten. Voor mens en dier, voor natuur en landbouw en om de gewenste gebruiksfuncties mogelijk te maken, echter wel op plaatsen die daar het meest geschikt voor zijn. Dit betekent dat de waterpeilen vooral afgestemd zijn op de gebruiksfuncties.</p>	<p>Deze doelstelling bereiken we voornamelijk via gebiedsinrichtingen en het opstellen van peilbesluiten. Voorbeelden van gebiedsinrichtingen zijn o.a. het eerder genoemde Zuidelijk Westerkwartier en de waterstructuurplannen van Noorddijk (peilbesluit en inrichtingswerken afgerond in 2015) en die van het Stadspark in Groningen (inrichtingswerken afgerond in 2018). In 2018 is een 'doorstart' gemaakt met de planvorming van het waterstructuurplan Westrand, nadat dit als gevolg van de economische crisis een aantal jaren heeft stilgelegen.</p> <p>Het peilbesluit voor Smilde/Zevenblokken, waarmee een eind moet komen aan jarenlange frictie tussen natuur en landbouw, is medio 2017 vastgesteld. Samen met partners is inmiddels het buffergebied Smildegerveen gerealiseerd en op 13 november 2018 in gebruik genomen. In 2019 gaan we de resterende werken in het landbouwgebied aanleggen.</p> <p>Het is niet mogelijk om in 1 bestuursperiode het hele beheergebied onder actuele peilbesluiten te brengen. Voor het actualiseren van peilbesluiten in bodemdalingsgebied hebben we daarom begin 2017 een programmering opgesteld die over meerdere jaren loopt. Binnen deze programmering zijn we inmiddels gestart met de voorbereiding van een nieuw peilbesluit voor o.a. de Electraboezem 1^e schil en polder De Delthe.</p>	●
11	<p>Wij willen deze bestuursperiode extra aandacht voor stedelijk waterbeheer. Dit alles in goed overleg met de gemeenten, aangezien zij ook een belangrijke verantwoordelijkheid hebben.</p>	<p>Onder meer gevoed door het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (2017), heeft Noorderzijlvest afgelopen periode nader aandacht besteed aan het bebouwde gebied. Dit niet alleen voor wat betreft het thema hevige neerslag, maar ook voor droogte, hitte en de gevolgen van overstromingen. De 'Programmering Ruimtelijke Adaptatie Noorderzijlvest' vormt daarin de spil. Om de gevolgen van de voorgaande thema's voor het bebouwde gebied goed in beeld te krijgen, heeft Noorderzijlvest speciale modelleringssoftware</p>	●

		aangeschaft. Naar aanleiding van de zogenaamde stresstest, wordt gezamenlijk met de gemeenten bekeken hoe waterbeheer in het bebouwde gebied verbeterd kan worden.	
12	Watergangen en vijvers moeten aan elkaar gekoppeld zijn, voortdurend schoon water kunnen doorvoeren, voldoende waterbergend vermogen hebben en geschikt zijn voor vissen.	Niet alle watergangen en vijvers zijn in eigendom en beheer bij het waterschap. Veelal gaat het dan om oppervlaktewater in stedelijk gebied dat is aangelegd met het doel (tijdelijk) overstortwater vanuit de riolering te ontvangen. Van dergelijke wateren kan deze functie pas worden gewijzigd wanneer een gemeente in alternatieven voor de piekberging en het overstorten uit de riolering kan voorzien. De hiermee voor gemeenten doorgaans gepaard gaande hoge kosten is vaak het struikelblok om dit in korte tijd te realiseren. Daar waar een gemeente een project ontwikkelt, of tegen problemen aanloopt, adviseren wij deze gemeente vanuit onze algemene verantwoordelijkheid voor de waterkwaliteit en overleggen we met hen over de mogelijkheden voor verbeteringen.	●
13	Blauwalg moet worden voorkomen.	Blauwalg is vooralsnog een jaarlijks terugkerend verschijnsel welke het gebruik van water als zwemwater in de weg kan staan. Afhankelijk van de weersomstandigheden is in het ene jaar meer sprake van blauwalg dan in het andere. Om de blauwalg beter te kunnen volgen en om daardoor eerder op ontwikkelingen te kunnen reageren, hebben we in het Paterswoldsemeer samen met de markt een proef lopen met de speciale algensensor EcoWatch. De eerste resultaten hiervan zullen nog voor het aflopen van deze bestuursperiode worden gedeeld met de belangrijkste partners. Ook inrichtingsmaatregelen kunnen helpen om blauwalg te voorkomen. Met beheerders van zwemlocaties overleggen we over de mogelijkheden en hoe we samen kunnen optrekken. Nog niet op alle zwemwaterlocaties zijn de problemen met blauwalg voorbij. Opmerkelijk is wel dat in 2018 de problemen met blauwalg in het Paterswoldsemeer relatief gering waren. Gedurende slechts een korte periode zijn er blauwalgen in verhoogde	●

		<p>gehalten waargenomen, ondanks de bijzondere gunstige omstandigheden voor de groei van blauwalg.</p> <p>Eind 2018 zijn de zwemwaterlocaties opnieuw getoetst aan de Europese zwemwaterrichtlijn. Inmiddels behoren 13 van de 16 locaties tot de hoogste klasse (categorie: 'uitstekend').</p>	
#	WATERKWALITEIT	STAND VAN ZAKEN MAART 2019	STATUS
14	<p>Als het gaat om gezond en schoon oppervlaktewater werken we aan de invulling en uitvoering van de KRW (Kaderrichtlijn Water). Zonder de doelstelling van de KRW uit het oog te verliezen kiezen we voor: haalbaar en betaalbaar. Deze haalbaarheid wordt vergroot als de bijdragen van partners en subsidies voor de cofinanciering tijdig beschikbaar komen; wij zullen ons daarvoor inzetten.</p>	<p>Een belangrijke stap bij het halen van onze doelen was de toekenning in 2018 van 100% Europese subsidie uit POP3 voor het maatregelencluster 'Kwaliteitsverbetering Paterswoldsemeer'. Dit cluster omvat acht maatregelen uit het Uitvoeringsprogramma maatregelen KRW 2016-2021: vispasseerbaar maken kunstwerken; afkoppelen polderwater; verwijderen opwervende nutriëntrijke sliblaag; beperken effecten recreatie; beperken inlaat gebiedsvreemd water; inrichten moeraszone; instellen dynamisch peilbeheer; verbeteren waterafvoer. In 2019 gaat de uitvoering van start, waarmee deze grote serie maatregelen in een complexe omgeving met vele stakeholders op schema ligt. De gelijktijdige toekenning van een tweede POP3-subsidie voor het project Dijken/Bakkerom in het Zuidelijk Westerkwartier, maakt het mogelijk om onze resterende opgave aan natuurvriendelijke oevers (nvo's) in het waterlichaam Matslootgebied uit te voeren. De verwezenlijking van vispasseerbaarheid loopt wat achter op schema, doordat plannen van derden minder snel lopen. Maar sinds de toekenning van een subsidieaanvraag door het Waddenfonds een feit is (eind 2018), zal een flinke inhaalslag kunnen worden gemaakt voor de vispasseerbaarheid van wad tot de Drentse beken.</p>	●
15	<p>Ook de toepassing van de zogenaamde groen-blauwe diensten, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers,</p>	<p>Eind 2018 is er een nieuwe beleidsnotitie groenblauwe diensten vastgesteld. Hiermee wordt het mogelijk om meer werkzaamheden via groenblauwe</p>	●

	kan bijdragen aan de KRW-doelen. Deze diensten leveren naast natuurontwikkeling een belangrijke bijdrage aan de verbetering van de waterkwaliteit.	diensten uit te voeren. Daarnaast wordt via het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLB) de aanleg van bloemrijke akkerranden als blauwe dienst gestimuleerd. De inzet van groenblauwe diensten bij natuurvriendelijke oevers (nvo's) neemt toe. In totaal hebben we zo'n 10 km nvo's gerealiseerd.	
16	Wij streven naar een goede samenwerking met de gebiedscollectieven die in onze provincie de vergroening van het GLB (gemeenschappelijk landbouwbeleid) gaan invullen.	In het programma Gouden Gronden werken het Collectief Groningen West, het Collectief Midden Groningen, de vereniging voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer Noord-Groningen, de vereniging van biologische boeren in het Waddengebied en het Gronings Agrarisch Jongeren Kontakt samen met de provincie Groningen en het waterschap aan verbeterd bodembeheer. Hiermee realiseren we onder meer verbetering van de waterkwaliteit en het terugdringen van verdroging. De werkwijze is er één van gebiedsgerichte projecten, voorlichting en onderzoek. Met Gouden Gronden geven we invulling aan het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) en het Icoonprogramma Bodem van de AgroAgenda Noord-Nederland.	●
17	Vismigratie en vispassage zijn onderdeel van de KRW en worden zoveel mogelijk in samenhang met andere maatregelen uitgevoerd. Ambitie blijft dat in 2021 het stroomgebied van Noorderzijvest volledig vispasseerbaar is.	De visstand is een parameter voor de KRW. Voor een goede visstand in het beheergebied van Noorderzijvest is het nodig dat vissen naar verschillende delen van het watersysteem, en sommige soorten van en naar zee, kunnen migreren. Met de aanleg van vispassages, visvriendelijk (spui)sluisbeheer of zelfs het verwijderen van kunstwerken verbetert Noorderzijvest de migratiemogelijkheden voor vissen. In de periode 2015-2019 heeft Noorderzijvest vier vispassages in de Broekenloop, twee in de Runslot en vier in de Grote Maslout aangelegd. De nieuwe Sterrebosvisstrap is in het najaar van 2018 in gebruik genomen en het visvriendelijk spuibehoeer bij de R.J. Cleveringsluizen is een feit. Ondertussen gaat Noorderzijvest verder met de planvorming van de vispassages die in verband met de KRW voor 2021 gerealiseerd moeten worden, en heeft hiervoor in oktober 2018 opnieuw uitvoeringskrediet voor verleend.	●

		Er is de afgelopen jaren veel werk verzet, echter volledige vispasseerbaarheid in ons stroomgebied zal in 2021 niet gehaald worden.	
18	Het terugdringen van emissies en nutriënten blijkt de belangrijkste succesfactor om de waterkwaliteit te verbeteren. Wij willen in nauwe samenwerking met de landbouwsector de in het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer (DAW) geformuleerde doelstellingen voor het terugdringen van emissies vorm gaan geven.	Met de landbouwsector zijn we in het kader van het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer (DAW) gestart met het voorbereiden van projecten om emissies uit de landbouw terug te dringen. Met LTO zijn projectplannen ontwikkeld voor de vermindering van erfemissies door de akkerbouw (vooral gewasbeschermingsmiddelen) en de melkveehouderij (vooral nutriënten). Vanuit het programma Gouden Gronden zijn drie bodemprojecten voor de vermindering van perceelemissies voorbereid, die we samen met de landbouw willen uitvoeren. Zowel in Drenthe als in Groningen zijn of worden nu projecten gestart op het gebied van vermindering van erfemissies en bodemstructuurverbetering	●
19	Wij willen in die samenwerking, dat de ambities genoemd in het DAW op het gebied van waterkwaliteitsproblemen op een motiverende en stimulerende wijze met maatwerk zoveel mogelijk worden gehaald.	Binnen alle projecten is sprake van personele inzet van Noorderzijlvest om de link met het waterbeheer te garanderen en het belang daarvan voor alle partijen te verduidelijken. Zo worden bij de projecten ter vermindering van erfemissie adviseringsbezoeken bij deelnemers afgelegd om de te nemen maatregelen bedrijfsspecifiek te maken. Ook handhaving is bij deze advisering betrokken. Vanuit LTO Noord, de gebiedscollectieven en overige betrokken landbouworganisaties wordt in de bodemprojecten aandacht geschonken aan werken in groepsverband met het uittesten en ontwikkelen van maatregelen. Verder brengt Noorderzijlvest nog altijd een periodieke nieuwsbrief uit voor agrariërs waarmee wij op een positief constructieve wijze informatie geven en gedragsverandering willen stimuleren.	●

#	AFVALWATER	STAND VAN ZAKEN MAART 2019	STATUS
20	<p>Bij de waterzuivering gaan we op zoek naar de mogelijkheden van het tot waarde brengen van stoffen die vermarkt kunnen worden en waarvoor het verantwoord is daar investeringen voor te doen. Datzelfde geldt voor het winnen en gebruiken van duurzame energie.</p>	<p>Met de in 2014 gestarte pilot CADoS op de rwzi in Ulrum is onderzocht of een efficiëntere manier om te zuiveren mogelijk is, waarmee we tegelijk ook meer biogas produceren. De pilot is in 2017 afgerond en bleek succesvol. De resultaten worden waar mogelijk geïmplementeerd, hetzij in eigen huis dan wel daarbuiten. Daarnaast werken we samen met North Water de realisatie uit van een waterfabriek naast onze rwzi in Garmerwolde. Deze fabriek gaat de datacenters in de Eemshaven duurzaam van koelwater voorzien. Eerst vanuit het Eemskanaal, maar op termijn willen we ons effluent aan de waterfabriek kunnen leveren. Hiervoor wordt op dit moment gewerkt aan een Europees subsidietraject.</p> <p>Halverwege 2016 hebben we de slibstrategiestudie afgerond. Het is een belangrijk document om energiereductie, een verlaging van CO2-uitstoot en kostenbesparingen te bewerkstelligen. De maatregelen hieruit zijn en worden inmiddels doorgevoerd. In 2018 hebben we de slibstrategie herijkt om te checken of we daarmee nog op de goede koers waren. Dit bleek grotendeels nog zo te zijn. Als aanvulling zijn we met zeven andere waterschappen een verkenning gestart naar de mogelijkheden voor een gezamenlijke oplossing voor verwaarding van zuiveringsslib. Deze verkenning loopt nog.</p>	

21	Wij willen nagaan hoe we de zuivering nog meer bedrijfsmatig kunnen aanpakken.	<p>In de bedrijfsvoering voor het afvalwaterketenbeheer gaat veel geld om. Het realiseren van een steeds efficiëntere bedrijfsvoering is daarom van belang. Met het oog daarop hebben we in 2016 het onderhoudsbeheersysteem voor het transport van afvalwater volledig in onze bedrijfsvoering geïntegreerd en zijn we 3 pilots gestart om de organisatie het werken met assetmanagement eigen te laten maken. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuw onderhoudsbeheersysteem ten behoeve van het assetmanagement. Om het aanbod van afvalwater aan onze rwzi's optimaal te kunnen sturen, hebben we in 2017 en 2018 debietmeters geïnstalleerd op alle rioolgemaal. Daarnaast is het project waarin de procesautomatisering is gemoderniseerd op de rwzi's Eelde, Uithuizermeeden en Delfzijl afgerond. In 2019 wordt de procesautomatisering op drie andere zuiveringen aangepakt. We hebben een verkenning gedaan om de rwzi's bij Marum en Zuidhorn in combinatie met de zuivering van Friesland Campina in Marum op te kunnen schalen naar één nieuwe zuivering. Op basis van deze verkenning hebben we besloten om de eigen zuiveringen te combineren tot één nieuwe op de locatie Gaarkeuken. Friesland Campina heeft besloten niet aan te zullen sluiten.</p>	●
22	De samenwerking in de waterketen heeft veel besparingen opgeleverd. Wij willen onderzoeken of er nog potentie is voor meer!	<p>Samen met de gemeenten en het waterbedrijf geven we uitvoering aan de samenwerkingsafspraken in de waterketen. Naar de effectiviteit hiervan en naar de opbrengsten voor het waterschap hebben wij een audit uitgevoerd. De audit leert dat wij in staat zijn geweest om de investeringslasten ofwel exploitatielasten blijvend te verlagen ofwel te beperken. Niet altijd is direct aanwijsbaar dat dit een direct gevolg is van de samenwerking in de waterketen; ook onze inspanningen om de rwzi's bedrijfsmatiger aan te pakken werpt zijn vruchten af. Vanuit de audit leren we verder dat de manier waarop in de waterketen wordt samengewerkt beter kan en dat het doel om de kwetsbaarheid en kwaliteit in de waterketen te verbeteren, nog niet wordt gehaald. De uitkomsten van de audit zijn besproken met de</p>	●

		ketenpartners. Zij stellen een actieplan op. Eind 2019 loopt de samenwerking formeel af. Op dit moment loopt een traject op ambtelijk én bestuurlijk niveau of en hoe de samenwerking vanaf 2020 vorm krijgt.	
#	MAATSCHAPPIJ	STAND VAN ZAKEN MAART 2019	STATUS
23	Wij willen zorgvuldig omgaan met onze watergerelateerde cultuurhistorische objecten, zoals waardevolle molens, sluizen en gemalen.	<p>Eind 2015 is de nieuwe molenstichting (Stichting de Groninger Poldermolens) opgericht. De oude stichtingen zijn hier in opgegaan. Met het ontstaan van de nieuwe stichting verwachten we dat er (kosten)efficiënter met de molens kan worden omgegaan. Het waterschap is met 2 bestuurders in de stichting vertegenwoordigd. Per 1 juli 2016 is een nieuwe wet van kracht, de Erfgoedwet, die de Monumentenwet 1988 deels vervangt. Daarnaast zijn er andere vernieuwingen binnen de monumentenzorg doorgevoerd. De consequenties van deze regelgeving nemen we mee in ons assetmanagement.</p> <p>In 2017 en 2018 hebben we het oude sluisfront van Noordpolderzijl opgeknapt. Het opknappen past in de activiteiten die de provincie en gemeente Het Hogeland (voorheen: Eemsmond) ontplooiën om Noordpolderzijl aantrekkelijker te maken voor recreanten. Het project van capaciteitsuitbreiding gemaal HD Louwes biedt kansen om ook de monumentale Hunsingosluis te restaureren en het gemaal te integreren. Samen met de provincie Groningen en gemeente Het Hogeland onderzoeken we de technische en financiële haalbaarheid. T.a.v. een aantal waarhuizen (in Aduarderzijl, Schaphalsterzijl en Schouwerzijl) is Noorderzijlvest bezig met plannen voor een culturele bestemming voor deze panden. In het geval van Aduarderzijl en Schouwerzijl zijn deze plannen al aardig concreet.</p>	●

24	De waterstaatkundige objecten die geen functie (meer) hebben voor het waterbeheer, proberen we over te dragen aan derden.	In 2018 hebben we een investeringsprogramma voor beheer en onderhoud van bruggen opgesteld. Voor de bruggen die geen watergerelateerde functie hebben, zijn of geen we in gesprek met gemeenten om deze bruggen overgedragen te krijgen naar hen als wegbeheerder. Vanwege het grote aantal bruggen is dit een meerjarenprogramma welke zich tot ver voorbij onze bestuursperiode uitstrekt. Momenteel is er overeenstemming bereikt over de overdracht van 4 bruggen. Voor de overdracht van een vijfde brug zijn we met de betreffende gemeente in gesprek. Overigens bestaat ook de optie om een aantal bruggen die cultuurhistorische waarde hebben, juist te behouden.	●
25	Wij willen deze bestuursperiode ook weer een beperkte bijdrage leveren aan het oplossen van de waterproblematiek in ontwikkelingslanden. Het gaat dan vooral om het uitdragen van kennis aangaande de realisatie van de afgesproken millenniumdoelen ten aanzien van schoon drinkwater, waterhygiëne en waterafvoer. Met buitenlandse partners delen en ontwikkelen we kennis. De lopende waterbeheerprojecten in Kenia, Nicaragua en Honduras blijven we ondersteunen zolang onze partners in deze projecten dit ook doen en er voldoende resultaat wordt behaald.	Zowel het project in Nicaragua/Honduras als in Kenia zijn inmiddels afgerond. Afgemeten aan de eerder gestelde doelen zijn de projecten succesvol geweest. Gezien de politieke instabiliteit hebben we ons genoodzaakt gezien om de werkzaamheden met het Nicaraguaanse netwerk van stroomgebiedscomités in 2018 tijdelijk stop te zetten en mogelijkheden te verkennen voor een regionale samenwerking in Centraal-Amerika. Het partnerschap dat de Nederlandse Waterschappen hebben gesloten met de ministeries van Buitenlandse Zaken en Infrastructuur en Waterstaat, de Blue Deal, biedt de mogelijkheid om nieuwe projecten op te starten. Noorderzijlvest is hoofdindiener geweest voor een project in Peru dat in maart 2019 is ingediend. Dit zal zich richten op capaciteitsopbouw op terreinen als waterkwaliteit, waterverdeling en institutionele versterking. Tot slot zijn wij mede-indiener van projecten in Colombia, Ethiopië, Burkina Faso/Ghana/Mali en Roemenië.	●
26	Ook nemen we deel in Europese programma's die gericht zijn op het delen van kennis en de ontwikkeling daarvan. Zolang het meerwaarde heeft, willen we hiermee door gaan.	In Europa nemen wij binnen het verband van INTERREG North Sea Region deel aan de projecten Building with Nature en TOPSOIL. De projecten lopen tot en met 2019 maar de meerwaarde is al zichtbaar. TOPSOIL geeft de deelnemende agrariërs én het waterschap meer kennis van goed	●

		<p>bodembeheer, hetgeen bijdraagt aan onze opgaven voor KRW en DAW. Building with Nature geeft inzicht in de toepasbaarheid van natuurlijke materialen en processen binnen het waterschapswerk (denk aan de Dubbele Dijk), en betere kansen op beïnvloeding van besluitvorming hierover. Daarnaast zijn beide projecten goed voor ons Europese netwerk.</p>	
#	Financiën	Stand van zaken maart 2019	Status
27	<p>Als het gaat om waterveiligheid en watersysteem (dijken, kades, waterberging), waterzuivering (rwzi's) en waterkwaliteit (KRW) staan we in deze bestuursperiode voor grote investeringen. Gelet op de hoge schuldenpositie van Noorderzijlvest vraagt dit om het maken van scherpe keuzes waar het gaat om deze investeringen. Wij zijn bereid om de noodzakelijke afwegingen te maken. De kerntaken van het waterschap willen wij daarbij niet aantasten.</p>	<p>Bij de behandeling van de perspectievennota's (meerjarenperspectief) en de jaarplannen maken we afwegingen welke investeringen wanneer noodzakelijk zijn. We zijn daarbij kritisch op de doelmatigheid van de investering en wat de (beheersbare) risico's zijn indien de investering later wordt uitgevoerd.</p>	●
28	<p>In de eerste helft van deze bestuursperiode zullen wij in relatie tot de ontwikkelingen van de financiën van Noorderzijlvest bekijken of het nodig is te komen tot een schuldenplafond.</p>	<p>In het voorjaar van 2017 is met het algemeen bestuur gesproken over het eventueel instellen van een schuldenplafond. Dit is vervolgd bij de behandeling van de perspectievennota 2018-2021. Bij de vaststelling van het Jaarplan 2018 is een maximum van € 250 miljoen aan schuldenlast als kader vastgesteld.</p>	●
29	<p>Naast het maken van keuzes in de investeringen zal er ook sprake moeten zijn van kostenbewustzijn in de organisatie. De lijn die in de vorige bestuursperiode is ingezet zal worden doorgetrokken en waar mogelijk worden versterkt.</p>	<p>De lijn die in de vorige bestuursperiode is ingezet om het kostenbewustzijn in de organisatie te vergroten, hebben wij doorgezet. In de exploitatie zien we dat de organisatie zich bewust is van de uitvoering van de werkzaamheden in relatie tot de (geraamde) kosten van deze uitvoering. Datzelfde zien we eveneens bij de investeringsprojecten waarbij het verstrekte krediet leidend is.</p>	●

30	<p>Het verbeterpotentieel uit de efficiencyscan van 2013 willen wij zo mogelijk eerder realiseren dan de uitgesproken verwachting van 2019.</p>	<p>Ten tijde van het onderzoek door Pentascope was de totale toegestane formatie 282 fte. Vooral in de afgelopen drie jaar is er, zoals voorzien begin 2017 en besproken met het AB, extra personeel aangetrokken om de grote investeringsprojecten voor de primaire en regionale kering te kunnen uitvoeren. In het Jaarplan 2019 is uitgegaan van 308 fte, waarvan 28 voor de genoemde projecten. Daarnaast vragen nieuwe ontwikkelingen om andere kwaliteiten van onze medewerkers. In januari 2018 is met het AB gesproken over de uitkomsten van de kwantitatieve en kwalitatieve personeelsanalyse. Het in 2013 geschetste verbeterpotentieel dat in 2019 gehaald zou worden, blijkt hierdoor niet realistisch te zijn omdat de omstandigheden sterk zijn gewijzigd.</p>	
31	<p>We gaan bekijken of er aanleiding is om de kostentoedeling aan te passen. Het onderzoek naar de kostentoedeling vindt plaats uiterlijk in 2016, zodat effectuering daarvan per 2017 plaats kan vinden.</p>	<p>Een landelijke commissie onderzoekt sinds 2015 de mogelijkheden om het belastingstelsel van de waterschappen aan te passen (Commissie Aanpassing Belastingstelsel Waterschappen, oftewel CAB). De eindrapportage is medio 2018 beschikbaar gekomen. Met het AB is in september 2018 gesproken over een voorstel van de Unie van Waterschappen. Uiteindelijk is de besluitvorming over een nieuw stelsel door de Unie verschoven naar eind 2019. Vanuit de wettelijke termijnen was Noorderzijlvest verplicht om in 2018 een kostentoedelingsonderzoek uit te voeren. In september 2018 zijn de uitkomsten vastgesteld en de nieuwe toedeling is in werking getreden per 1 januari 2019.</p>	

Waterschap NOORDERZIJLVEST

